

АНОТАЦІЯ

Довга М. М. Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують правового забезпечення. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю «015-професійна освіта (за спеціалізаціями)». ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Міністерство освіти і науки України, Івано-Франківськ, 2021. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Міністерство освіти і науки України, Івано-Франківськ, 2021.

Дисертаційна робота є теоретико-методологічним та експериментальним дослідженням професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують правового забезпечення. Вона присвячена дослідженню проблемам професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями в умовах сучасного розвитку громадянського суспільства та правової держави як в Україні, так і за кордоном.

За результатами проведеного аналізу було виявлено брак досліджень та визначено основні проблеми зміни сімейних відносин серед молодих сімей, зокрема: руйнація сімейних відносин; зниження виховної функції сім'ї, зумовлена зменшенням спілкування і контролюванням дітей, батьківського впливу; підвищення ризику розлучень та зростання неповних сімей; відмирання сімейних традицій, що є основою збереження сімейних цінностей та ідентифікації родини.

У дослідженні обґрунтовано важливість даної професійної підготовки зумовленою відсутністю належного соціально-правового захисту з боку держави щодо молодих сімей. Задля подолання низки проблем, що виникають серед молодих сімей, державою має здійснюватися їх підтримка у таких визначених нами напрямках: вивчення проблем молодих сімей, причини їх виникнення; фіксація статистичних даних щодо проблем, які

виникають у молодих сім'ях; пошук можливостей їх вирішення; аналіз науково-теоретичної та методико-практичної діяльності у роботі з молодими сім'ями; розроблення та виконання соціальних проектів щодо вирішення проблем молодих сімей; вдосконалення чинного законодавства та впровадження нових нормативно-правових актів.

Узагальнення психолого-педагогічних досліджень, досвід роботи закладів вищої освіти щодо професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями дали можливість виділити компоненти такої успішної підготовки:

- аналіз сучасного розвитку нашого суспільства;
- узгодженість з умовами сучасного розвитку суспільства змісту системи професійної підготовки майбутніх соціальних працівників;
- організація процесу професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями в освітніх закладах;
- відповідність змісту ступеня підготовки фахівців соціальної сфери у всіх закладах вищої освіти;
- застосування сучасних методів навчання в процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями;
- розробка власних методик та форми роботи у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, які б відповідали сучасним реаліям суспільства.

Відповідно, визначено й обґрунтовано професійну підготовку майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями; охарактеризовано особливості соціально-педагогічної роботи соціальних працівників у роботі з молодими сім'ями; розроблено піраміду проблем молодих сімей; розроблено групові заняття у роботі з молодими сім'ями на основі запропонованих методик та проведеного анкетування серед молодих сімей; розроблено

інформаційний посібник для студентів спеціальності 231 «Соціальна робота» та для соціальних працівників для використання у професійній діяльності.

Задля цього уточнено та конкретизовано значення наступних понять у аспекті дослідження: «молода сім'я», «соціально-педагогічна робота з молодими сім'ями», «професійна підготовка майбутніх соціальних працівників», «професійна підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями», «соціально-правовий захист», «педагогічні умови», «організаційно-педагогічні умови», «організаційно-педагогічні умови для підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями», «компетентності», «компетенції», «професійна компетентність», «соціальний проєкт», «соціальне проєктування».

На підставі систематизації та обґрунтування різних досліджень у контексті наукового пошуку визначено переваги професійної підготовки майбутніх соціальних працівників у зарубіжних країнах порівняно з вітчизняною підготовкою, а саме: професійна підготовка майбутніх соціальних працівників у європейських країнах є інтегративною, містить міждисциплінарні зв'язки, базується на сучасних концепціях; існує розбудована система допрофесійної і початкової професійної підготовки; результати допрофесійної і початкової професійної підготовки враховуються при вступі у заклади вищої освіти, а в деяких університетах – це обов'язкова умова вступу; професійна підготовка передбачає формування фахівця не широкого профілю, а для роботи з конкретною групою клієнтів; незалежно від спеціалізації обов'язковим є вивчення певних дисциплін, а потім, залежно від обраної спеціалізації, продовжується вивчення спеціальних курсів, що відповідають визначеній специфіці роботи майбутнього соціального працівника; участь майбутнього фахівця у суспільних організаціях та соціальних акціях; співпраця закладів вищої освіти з різними соціальними агенствами та закладами, за рахунок чого відбувається поєднання студентами навчання і роботи; сприяння роботі студентів за кордоном; підготовка здобувачів освіти спрямована на практичну діяльність, де 40-50%

відводиться практиці; ефективний спеціальний відбір кваліфікованих викладачів для здійснення якісної професійної підготовки майбутніх соціальних працівників.

Для визначення стану професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями у закладах вищої освіти було здійснено: дослідження та аналіз Освітньо-професійних програм «Соціальна робота» й відповідних робочих навчальних планів для підготовки бакалавра з галузі знань 23 «Соціальна робота» з кількох закладів вищої для з'ясування наявності у них можливостей професійної підготовки майбутніх соціальних працівників для роботи з молодими сім'ями у закладах вищої освіти. Виявлено, що в навчальні плани включені дисципліни, які є важливими у формуванні професійних знань майбутнього соціального працівника (наприклад, «Теорія і методика соціальної роботи», «Технології соціальної роботи», «Соціальна політика» тощо). Проте зміст цих навчальних предметів потрібно підсилити значенням цілі й змісту майбутньої професії задля подальшої професійної самовизначеності, бо стандартний опис документації та технічної роботи не достатній. Щодо вибіркового компонента в освітніх програмах досліджуваних закладів вищої освіти, то він відповідає рівню вибору студента стосовно власних знань, умінь, зацікавленості та викликів суспільного розвитку. Окремо розглянуто практику як завершальний етап професійної підготовки бакалаврів для роботи з молодими сім'ями.

Дослідження освітніх програм та робочих навчальних програм підготовки бакалаврів соціальної роботи у закладах вищої освіти дало змогу прослідкувати кількість кредитів на вивчення навчальних дисциплін і виокремити серед дисциплін загальні, спеціальні (фахові) та дисципліни сімейного напрямку. Набуті знання у процесі вивчення навчальних дисциплін для підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями ми диференціювали на соціальні, психологічні, педагогічні, технологічні, соціально-правові та медичні. Для більш професійної та фахової підготовки майбутніх соціальних працівників до

роботи з молодими сім'ями нами розроблено програму навчальної дисципліни «Основи соціально-правового захисту молодих сімей», силабус до неї та успішно впроваджено в освітній процес в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника для студентів спеціальності 231 «Соціальна робота».

На основі аналізу наукових джерел та проведеного анкетування соціальних працівників (64 особи) і студентів (експериментальна група – 136 осіб, контрольна група – 164 особи) нами виділено причини недостатньої підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями:

1. Система організації та проходження практики (навчальної та волонтерської практики, виробничої практики в центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді і територіальних центрах надання соціальних послуг) у закладах вищої освіти не дає змоги здійснити ефективної підготовки майбутнього фахівця соціальної сфери до своєї професійної діяльності через короткий термін проходження практики.

2. Відсутність спеціалізованої професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи саме з молодими сім'ями;

3. Відсутність методичних посібників, навчально-методичних комплексів, рекомендацій щодо роботи соціальних працівників з молодими сім'ями.

4. Відсутність технологій підготовки та моделі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями.

Розглянуто та виділено організаційно-педагогічні умови для професійної підготовки студентів як майбутніх соціальних працівників у роботі з молодими сім'ями (забезпечення мотиваційного аспекту професійної підготовки студентів; впровадження інноваційних технологій в освітній процес; сприяння міждисциплінарного забезпечення у процесі професійної підготовки; розширення практичної складової у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями).

В основі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників та організаційно-педагогічних умов такої підготовки лежить *результат* – *професійна компетентність*. Описано структурні компоненти професійної компетентності майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями: мотивувальний, особистісний, когнітивний, діяльнісно-оперативний та інструментальний компонент (соціальне проектування).

Розроблено соціальний проект «Освіта молоді сім'ї», що стосується створення Мобільної групи з надання соціально-правової та психологічної допомоги молодій сім'ї для підвищення рівня соціально-правової грамотності молодих сімей та їх соціально-правового захисту.

Теоретико-методологічне обґрунтування контексту порушеної проблеми дало підстави для моделювання професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують правового забезпечення. На основі аналізу наукової літератури та досвіду закладів вищої освіти виокремлено основні *критерії* професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями (мотиваційний, особистісний, теоретичний (когнітивно-змістовий) та діяльнісно-практичний) та *рівні* такої підготовки (низький (елементарний), середній (базовий) та високий (творчий)). На основі запропонованих критеріїв, показників та рівнів професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями обрано наступний діагностичний інструментарій для визначення вираженості даної професійної підготовки: Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса, Мотивація успіху і боязнь невдач (опитувальник Реана), Методика визначення рівня сформованості загальних творчих здібностей особистості, авторська анкета, метод експертних оцінок.

Визначено структурні блоки структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують соціально-правового захисту: цільовий, теоретико-

методологічний, організаційно-змістовий, процесуально-змістовий та діагностичний. Зроблено припущення, що на процес професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями ефективно впливатиме впровадження у закладах вищої освіти розроблена нами навчальна дисципліни «Основи соціально-правового захисту молодих сімей» та методики її реалізації на основі обґрунтованих організаційно-педагогічних умов підготовки в контексті даного дослідження.

Позитивні зміни за результатами експериментальної перевірки розробленої нами структурно-функціональної моделі на етапі констатувального експерименту щодо визначення загального рівня професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями засвідчують після проведення формувального експерименту підвищення високого (творчого) рівня (на 16,415% у ЕГ та на 6,405% у КГ) та середнього (базового) рівня (на 10,39% у ЕГ та на 5,29% у КГ). Відповідно зменшився низький (елементарний) рівень на 26,86% у ЕГ та на 11,7925 у КГ.

Достовірність результатів дослідження щодо професійної підготовки студентів на визначених рівнях ми здійснили за допомогою критерію χ^2 (хі-квадрат) при рівні значимості $\alpha = 0,01$, тобто з імовірністю 0,99. Отриманий позитивний результат засвідчив правильність обраних організаційно-педагогічних умов щодо їх впливу на професійну підготовку майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями.

Практичне значення проведеного дослідження полягає у напрацюванні навчально-методичного забезпечення, що відображено у Освітньо-професійній програмі 231 «Соціальна робота» (розроблена відповідно до Стандарту вищої освіти України галузі знань 23 Соціальна робота), навчальній дисципліні «Основи соціально-правового захисту молодих сімей» та силабусі. Його доцільно впроваджувати для студентів спеціальності 231 «Соціальна робота».

Висновки та результати наукового дослідження можуть бути корисними для магістрів, аспірантів, викладачів закладів вищої освіти, а також рекомендовані до використання в процесі підвищення кваліфікації соціальних працівників для роботи з молодими сім'ями.

Ключові слова: професійна підготовка майбутніх соціальних працівників, соціально-правовий захист, молоді сім'ї, організаційно-педагогічні умови, соціально-правова компетентність, соціальний проєкт, рівні вираженості професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями.

ABSTRACT

M. M. Dovha Professional training of future social employers to the work with young families in need of legal support. Qualifying scientific paper on the rights of the manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty "015-professional education (by specializations)". SHEE "Vasyl Stefanyk Precarpathian National University", Ministry of Education and Science of Ukraine, Ivano-Frankivsk, 2021. SHEE "Vasyl Stefanyk Precarpathian National University", Ministry of Education and Science of Ukraine, Ivano-Frankivsk, 2021.

The dissertation is a theoretical and methodological and experimental study of professional training of future social workers to work with young families in need of legal support. It is devoted to the study of the problems of professional training of future social employers to work with young families in the current development of civil society and law country both in Ukraine and abroad.

The results of the analysis revealed a lack of research and identified the main problems of changing family relationships among young families, in particular: the destruction of family relationships; reduction of the educational function of the family, due to reduced communication and control of children, parental influence; increasing the risk of divorce and the growth of single-parent families; the demise of family traditions, which is the basis for preserving family values and family identification.

The study substantiates the importance of this training due to the lack of proper social and legal protection by the state for young families. In order to overcome a number of problems that arise among young families, the state should support them in the following areas: study of the problems of young families, the causes of their occurrence; recording statistics on problems that arise in young families; search for opportunities to solve them; analysis of scientific-theoretical and methodological-practical activity in work with young families; development and implementation of social projects to address the problems of young families; improvement of current legislation and implementation of new regulations.

Generalization of psychological and pedagogical research, the experience of higher educational establishments on the training of future social workers to work with young families made it possible to identify components of such successful training:

- analysis of the modern development of our society;
- consistency with the conditions of modern development of society, the content of the system of professional training of future social workers;
- organization of the process of professional training of future social workers to work with young families in educational establishments;
- compliance with the content of the degree of training of social specialists in all establishments of higher education;
- application of modern teaching methods in the process of professional training of future social workers to work with young families;
- development of own methods and forms of work in the process of professional training of future social workers to work with young families, which would correspond to the modern realities of society.

Accordingly, the professional training of future social workers to work with young families is defined and substantiated; features of social and pedagogical work of social workers in work with young families are characterized; developed a pyramid of problems for young families; developed group classes in working with young families on the basis of the proposed methods and questionnaires among young families; developed an information manual for students majoring in 231 "Social Work" and for social workers for use in professional activities.

For this purpose the meaning of the following concepts in the aspect of research is specified and specified: "young family", "social and pedagogical work with young families", "professional training of future social workers", "professional training of future social workers to work with young families" "pits", "social and legal protection", "pedagogical conditions", "organizational and pedagogical conditions", "organizational and pedagogical conditions for the

preparation of future social workers to work with young families", "competence", "competence", "Professional competence", "social project", "social design".

On the basis of systematization and substantiation of various researches in the context of scientific search the advantages of professional training of future social workers in foreign countries in comparison with domestic training are defined, namely: professional training of future social workers in European countries is integrative, contains interdisciplinary connections, is based on modern concepts ; there is an developed system of pre-vocational and initial vocational training; the results of pre-vocational and initial vocational training are taken into account when entering higher educational establishments, and in some universities it is a mandatory condition for admission; professional training involves the formation of a specialist not a broad profile, but to work with a specific group of clients; regardless of specialization it is mandatory to study certain disciplines, and then, depending on the chosen specialization, the study of special courses that meet the specifics of the future social worker continues; participation of the future specialist in public organizations and social actions; cooperation of higher educational establishments with various social agencies and institutions, due to which students combine study and work; promoting the work of students abroad; training of students is aimed at practical activities, where 40-50% is given to practice; effective special selection of qualified teachers for the implementation of quality training of future social workers.

To determine the state of professional training of future social workers to work with young families in higher educational establishments, the following was carried out: research and analysis of educational and professional programs "Social Work" and relevant work curricula for bachelor in knowledge 23 "Social Work" with several higher educational establishments to find out whether they have opportunities for professional training of future social workers to work with young families in higher educational establishments. It was found that curriculum includes disciplines that are important in the formation of professional knowledge of the future social worker (for example, "Theory and methods of social work",

"Technologies of social work", "Social policy", etc.). However, the content of these subjects needs to be strengthened by the importance of the purpose and content of the future profession for further professional self-determination, because the standard description of documentation and technical work is not sufficient. As for the selective component in the educational programs of the studied higher educational establishments, it corresponds to the level of the student's choice regarding their own knowledge, skills, interests and challenges of social development. Practice is considered separately as the final stage of professional training of bachelors to work with young families.

The study of educational programs and working initial programs for bachelors of social work in higher educational establishments made it possible to trace the number of credits for the study of academic disciplines and to distinguish between general, special (professional) and family disciplines. We differentiated the knowledge acquired in the process of studying academic disciplines for the preparation of future social workers to work with young families into social, psychological, pedagogical, technological, socio-legal and medical. For more professional and professional training of future social workers to work with young families, we have developed a curriculum "Fundamentals of social and legal protection of young families", syllabus to it and successfully implemented in the educational process at Vasyl Stefanyk Precarpathian National University for students 231 "Social work".

Based on the analysis of scientific sources and a survey of social workers (64 people) and students (experimental group - 136 people, control group - 164 people), we identified the reasons for insufficient preparation of future social workers to work with young families:

1. The system of organization and practice (training and volunteer practice, industrial practice in the centers of social services for families, children and youth and territorial centers of social services) in higher education institutions does not allow for effective training of future social professionals to their professional activity through a short period of practice.

2. Lack of specialized professional training of future social workers to work with young families;

3. Lack of methodical manuals, educational and methodical complexes, recommendations on work of social workers with young families.

4. Lack of training technologies and models of professional training of future social workers to work with young families.

The organizational and pedagogical conditions for professional training of students as future social workers in working with young families (providing the motivational aspect of professional training of students; introduction of innovative technologies in the educational process; promoting interdisciplinary support in the process of training; expanding the practical component in the process). professional training of future social workers to work with young families).

The basis of professional training of future social workers and organizational and pedagogical conditions of such training is *result - professional competence*. The structural components of professional competence of future social workers to work with young families are described: motivational, personal, cognitive, activity-operational and instrumental component (social design).

The social project "Education of a young family" has been developed, which concerns the creation of a Mobile group to provide social, legal and psychological assistance to young families to increase the level of social and legal literacy of young families and their social and legal protection.

Theoretical and methodological substantiation of the context of the raised problem gave grounds for modeling the professional training of future social workers to work with young families in need of legal support. Based on the analysis of scientific literature and experience of higher educational establishments, the main *criteria* of professional training of future social workers to work with young families (motivational, personal, theoretical (cognitive-semantic) and activity-practical) and *levels* of such training (low (elementary), medium (basic) and high (creative)). Based on the proposed criteria, indicators and levels of training of future social workers to work with young families, the

following diagnostic tools were selected to determine the severity of this training: Methods of diagnosing personality for motivation for success T. Ehlers, Motivation for success and fear of failure (Rean's questionnaire), Methods for determining the level of formation of general creative abilities of the individual, author's questionnaire, method of expert evaluations.

The structural blocks of the structural-functional model of preparation of future social workers for work with young families in need of social and legal protection are determined: target, theoretical-methodological, organizational-semantic, procedural-semantic and diagnostic. It is assumed that the process of professional training of future social workers to work with young families will be effectively influenced by the introduction in higher educational establishments of our discipline "Fundamentals of social and legal protection of young families" and methods of its implementation based on reasonable organizational and pedagogical training conditions. in the context of this study.

Positive changes in the experimental verification of the structural-functional model developed by us at the stage of the ascertainment experiment to determine the general level of professional training of future social workers to work with young families show an increase in high (creative) level (by 16.415% in EG and by 6.405% in CG) and the average (base) level (by 10.39% in EG and by 5.29% in CG). Accordingly, the low (elementary) level decreased by 26.86% in EG and by 11.7925 in CG.

The reliability of the results of the study on the training of students at certain levels, we carried out using the criterion χ^2 (chi-square) at a significance level of $\alpha = 0.01$, ie with a probability of 0.99. The obtained positive result testified to the correctness of the chosen organizational and pedagogical conditions regarding their influence on the professional training of future social workers to work with young families.

The practical significance of the study lies in the development of educational and methodological support, which is reflected in the Educational and Professional Program 231 "Social Work" (developed in accordance with the Standard of Higher

Education of Ukraine 23 Social Work), discipline "Fundamentals of social and legal protection of young families" and syllabuses. It is advisable to implement it for students majoring in 231 "Social Work".

The conclusions and results of the research can be useful for masters, graduate students, teachers of higher educational establishments, as well as recommended for use in the training of social workers to work with young families.

Keywords: professional training of future social workers, social and legal protection, young families, organizational and pedagogical conditions, social and legal competence, social project, levels of expression of professional training of future social employers to work with young families.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Посібник та методичні рекомендації

1. Довга М. М. Методичні рекомендації початкової дисципліни «Основи соціально-правового захисту молодих сімей» для студентів спеціальності 231 Соціальна робота: Педагогічний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ : НАІР, 2021. 127 с.

2. Довга М. М. Подолання проблем серед молодих сімей і формування міцної сім'ї в сучасному українському суспільстві : інформаційний посібник для студентів спеціальності «соціальна робота» та соціальних працівників у професійній діяльності. Івано-Франківськ : НАІР, 2021. 112 с.

Статті у фахових виданнях України

3. Halyna Mykhailyshyn, Miroslava Dovha. Formation of social and legal competencies of future social workers in the process of preparation to work young families. Journal of Stefanyk Precarpathian National University. Івано-Франківськ : ПНУ ім. В. Стефаника, 2021. Vol. 8, No. 1. pp. 7-16.

4. Dovga M. M. Academic and methodological aspect of training future social workers for professional activity with young families. *ScienceRise : Pedagogical Education*. Харків : НВП ПП «Технологічний Центр», 2020. № 5(38). С. 28–32.

5. Довга М. М. Ефективність моделі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують соціально-правового захисту. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Гельветика, 2021. Вип. 35. Т. 5. С. 313–320.

6. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Аналіз життєвих проблем молодих сімей у суспільстві. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Гельветика, 2020. Вип. 34. Т. 4. С. 207–215.

7. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Організаційно-педагогічні умови професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями: поняття та загальна характеристика. *Освітні обрії*. Івано-Франківськ : ПНУ ім. В. Стефаника, 2019. № 2(49). С.75–77.

8. Михайлишин Г., Довга М. Розробка та результати впровадження структурно-функціональної моделі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують соціально-правового захисту. *Social Work and Education*. Ternopil-Aberdeen : ІПФ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. Vol. 7, No. 4. pp. 497–513.

Статті у закордонному фаховому виданні України

9. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Актуальні проблеми професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. Budapest : Keszult a Rozsadomb Contact Kft nyomdajaban, 2019. VII (79). Issue : 197. P. 20–23.

Статті у не фахових виданнях України та у закордонних наукових виданнях

10. Довга М. М. Нормативно-правове забезпечення молодих сімей. *Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу*. Вінниця : Вінницька міська друкарня, 2019. Вип. 4 (32). С. 128–134.

11. Довга М. М. Особливості роботи соціального працівника з молодими сім'ями. *Virtus: Scientifis Journal* / Editor-in-Chief M. A. Zhurba. Ukraine Canada : NGO Sobornist (Ukraine) СРМ «ASF» (Canada), 2019. № 30. С. 86–89.

12. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Правова проблема суспільства через призму молоді сім'ї. *Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology Monograph 24*. Katowice : Wyzszej Szkoły Technicznej, 2019. С. 483–488.

13. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Соціальне проектування як один із прогресивних засобів подолання проблем молодих сімей у Івано-Франківській

області. *Освітній простір*. Івано-Франківськ : ПНУ ім. В. Стефаника, 2019. № 17. С.139–146.

14. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Стан професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями: регіональний аспект та зарубіжний досвід. *Наукові записки : збірник наукових статей. Серія : педагогічні науки*. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – Випуск СХХХХV (145). С. 91–101.

***Матеріали і тези міжнародних та всеукраїнських конференцій,
які засвідчують апробацію матеріалів дисертації***

15. Довга М. М. Провідні чинники професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. *Людина віртуальна: нові горизонти : зб. наукових праць за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної конференції*. Монреаль: СРМ «ASF», 2019. С. 113–116.

16. Довга М. Трансформаційні зміни молоді сім'ї на сучасному етапі розвитку українського суспільства. *Формування професійно мобільного фахівця: європейський вимір : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Дніпро: Літограф, 2019. С. 81–83.

17. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Зміна сімейних цінностей як складова життєдіяльності суспільства. *Розвиток сімейної політики міста : статті, за результатами Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Херсон : Гельветика, 2019. С. 67–70.

18. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Змістовий контент процесу професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями. *Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки : зб. тез Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції / за ред. Н. І. Богданець-Білокаленко*. Київ : Педагогічна думка, 2020. С. 94–98.

19. Михайлишин Г. Й. Довга М. М. Інноваційні технології як організаційно-педагогічна умова професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями. *Соціокультурологічні та психолого-*

педагогічні аспекти становлення особистості в сучасному суспільстві: тенденції і перспективи : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті професора Володимира Костіва. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. С. 5–8.

20. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Категорія соціально-правового захисту у соціальному забезпеченні сім'ї. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності* : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль : СМП «ТАЙП», 2019. Ч. 2. С. 48–51.

21. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Роль організаційно-педагогічних умов у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями. *Традиції та новації у сфері педагогіки та психології* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2021. С. 108–112.